

Bemærkninger til lovforslaget

I forbindelse med lovovertrædelse, mistanke og sigtelse har politiet, som det ofte har vist sig, et for retssikkerheden farligt monopol på meningsdannelsen. Det gælder specielt på det stadium, hvor der endnu ikke afholdes retsmøder i sagen, men også efter dette tidspunkt, og da især i forbindelse med sager, som behandles for lukkede døre.

Politiets udlægning af efterforskningsresultater, indicier m. v. kan, når den står uimodsagt, give til resultat, at den sigtede i offentligheden er »dømt på forhånd«.

Dette forhold, underbygget af en række konkrete tilfælde, fik VS til i forbindelse med retsplejereformen i 1978 at stille et ændringsforslag, som skulle modvirke denne risiko. Forslaget blev mødt med interesse fra en række partier, men der var samtidig en række indvendinger, især af teknisk art, så det blev ikke vedtaget.

På grundlag af den udtalte interesse undersøgte vi de indvendinger, der var fremført, for om muligt at udarbejde et nyt forslag, der imødekom disse indvendinger. Behovet for en regulering af forholdet blev ikke mindre af, at der forekom nye, grelle tilfælde. F. eks. da tre herboende udlændinge fuldkommen grundløst men på politiets foranledning blev hængt ud i pressen med navn og foto i forbindelse med en meget alvorlig forbrydelse, som de ikke havde det mindste med at gøre. Eller da man ved ransagning hos en påstået terrorist fandt en spejderfeltflaske og derefter meddelte pressen, at man havde fundet »en bombelignende genstand«.

Behovet kan også spores i den nyligt udkomne bog af professor Hans Gammeltoft-Hansen: »Straffeprocessuelle Tvangsindgreb« (1981), hvor han bl. a. skriver: »Betingelserne for offentlige efterlysninger må være restriktive. Vigtigst er, at mistankekravet kvalificeres, således at risikoen for, at en uskyldig udråbes som den formentlige gerningsmand, begrænses mest muligt«. Vi har imidlertid ikke anvendt Gammeltoft-Hansens forslag, dels fordi det kun omfatter efterlysninger, dels fordi – som han selv siger – »kriminalitetskravet burde muligvis skærpes«.

Med nærværende forslag mener vi at have imødegået de indvendinger, der har været fremsat af de interesserede partier.

Det tidligere forslag var indarbejdet i § 743, som findes i kapitlet om efterforskning. Drøftelserne har ført til, at det nu placeres et sted, hvor det bliver mere generelt gældende. I § 1016 a findes allerede en beslægtet bestemmelse om skyldspørgsmålet.

For at imødekomme praktiske indvendinger med hensyn til opklaringsmuligheder er der indarbejdet en undtagelsesbestemmelse (stk. 2). For til gengæld at modvirke overdreven brug af undtagelsesbestemmelsen er der indarbejdet bestemmelse om eventuel efterfølgende pådømmelse (stk. 3, sidste punktum) og om erstatning for offentliggørelse af urigtige oplysninger eller mistanke (nr. 4 og 5).

Lovforslaget er en uændret genfremsættelse af lovforslag nr. L 25, fremsat den 8. oktober 1981, se Folketingstidende 1981–82 (1. samling), forhandlingerne sp. 179, tillæg A, sp. 305. Forslaget kom ikke til 1. behandling.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til nr. 1

Da der ikke nødvendigvis i forvejen er beskikket en forsvarer i de situationer, der her er tale om, sikres dette ved en tilføjelse til § 731, stk. 1, som omhandler de situationer, i hvilke der *skal* beskikkes en forsvarer.

Til nr. 2

Formuleringen følger den beslægtede bestemmelse i § 797 om ransagning.

Ved 6 års grænsen i undtagelsesbestemmelsen (stk. 2) opnås, at den kan benyttes – når betingelserne i øvrigt er opfyldt – ved narkotikasager efter straffelovens § 191, alvorligere voldssager og særlig grove berigelsesforbrydelser efter straffelovens § 286, men ikke ved mere banale volds- og berigelsesforbrydelser.